

«Να συλλειτουργήσετε, να μη γίνει σχίσμα, προς Θεού!» Ένας λόγος για τη Σύνοδο (Κώστας Νούσης, Θεολόγος - Φιλολόγος)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Περί της αναγκαιότητας της Πανορθόδοξης Συνόδου

Ας ξεκινήσουμε από το βασικό. Είναι ήδη απαράδεκτη η μακροχρόνια αναβολή σύγκλησης της Πανορθόδοξου και η χρονοβόρα διαδικασία των προσυνοδικών διασκέψεων. Τι πραγματικά φοβάται η Εκκλησία; Προ τίνος ορρωδεί η Ορθοδοξία; Είμαστε ή δεν είμαστε η Εκκλησία του Κυρίου Ιησού; Πνέει για όχι εντός αυτής το Παράκλητο Πνεύμα; Απλά πράγματα, τα οποία λησμονούμε ή και βλασφημούμε άκοντες, με τη δειλία, με τη φοβία και τη διστακτικότητά μας.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν μπορεί να αποδείξει την ταυτότητά της με την αλήθεια, εφόσον αδυνατεί να προβάλλει *ad extra* την ενότητα και την αγάπη μέσα στους ίδιους τους κόλπους της. Έχουμε σκεφτεί ποια εικόνα δίνουμε τους τελευταίους αιώνες που επικράτησε μέσα της ο εθνικισμός; Πότε θα θεραπεύσει το καρκίνωμα αυτό που γεννήθηκε τον 18^ο αιώνα; Να λοιπόν το πρώτο πρόβλημα που καλείται να επιλύσει η Πανορθόδοξη. Να διορθώσει τα του οίκου της, διότι χωρίς τη βασικότατη τούτη προϋπόθεση καθίσταται αδύνατος ο διάλογος με τον σύγχρονο κόσμο και τις ετερόδοξες χριστιανικές κοινότητες.

Έτσι ξεκινάμε από το πρώτο βασικό θέμα της ατζέντας. Το Αυτοκέφαλο, την Αυτονομία και την ενότητα υπό έναν Επίσκοπο των εθνικών εκκλησιαστικών κοινοτήτων του εξωτερικού σε εκάστη Τοπική Εκκλησία. Ο Χριστός είναι ένας και δεν μπορεί και δεν πρέπει να μερίζεται. Έχουμε κατακτήσει σαν τους παλαιομερολογίτες και κανείς δεν αισθάνεται την απαιτούμενη συστολή για το γεγονός αυτό. Και σε ένα ακόμη σημείο παλαιομερολογιτίζουμε: θεωρούμε τον εαυτό μας αυτάρκη και μοναδικό φορέα της Ορθοδοξίας σε ένα καινούργιο οικουμενικό πεδίο, ουδεμίαν σχέση έχον με τις νεωτερικές και προνεωτερικές παραστάσεις και τα αντίστοιχα δεδομένα.

Για το θέμα της νηστείας και του γάμου δεν μπορείς να πεις ότι δεν είναι τόσο σοβαρά, ώστε να απασχολήσουν την πρώτη Πανορθόδοξη μετά από τόσο καιρό. Σίγουρα πρέπει να συζητηθούν και αυτά και να δοθεί μια κοινή γραμμή και σε κάθε περίπτωση συμπληρώνουν κάπως την ατζέντα και αναπληρώνουν άλλα σοβαρά ζητήματα που παρεκάμφθησαν ή παρεπέμφθησαν σε επόμενη Πανορθόδοξη. Π.χ. θέματα σύγχρονης βιοηθικής. Κατά τη γνώμη μου καλώς, διότι πρώτιστα πρέπει να επιλυθεί το πρόβλημα της Ορθόδοξης ενότητας και της μαρτυρίας της προς τα έξω. Οπότε θεωρώ ότι όλα τα υπόλοιπα θέματα που θα συζητηθούν εντός της Πανορθόδοξης είναι λίαν επίκαιρα και σημαντικά.

Υπάρχουν οικουμενιστές μέσα στην Πανορθόδοξη; Αν ναι, το μόνο σίγουρο είναι ότι ποτέ τα σχέδια των προδοτών (εκόντων και ακόντων) της πίστεως δεν περνάνε από το σώμα της Εκκλησίας. Ας θυμηθούμε τις ληστρικές συνόδους, για να αντιληφθούμε καλά ότι η συνείδηση του λαού του Θεού δεν εξαπατάται εύκολα. Προσωπικά δεν θέλω να πιστεύω ότι υπάρχουν Ορθόδοξοι κληρικοί με ισχυρό εσωτερικό συγκρητισμό. Ίσως αξίζει να παραθέσω εδώ τα λόγια του π. Βασιλείου Γοντικάκη αναφορικά με την Πανορθόδοξη: «Όσο και ἂν φαίνεται ὅτι οἱ ἐπιπόλαιοι οἰκουμενιστὲς καὶ οἱ φανατικοὶ ζηλωτὲς ἔχουν ἀντίθετες τοποθετήσεις, στὴν πραγματικότητα βρίσκονται στὴν ἴδια ἔνδεια· εἶναι κλεισμένοι στὴν ἴδια φυλακὴ. Ξεκινοῦν καὶ τελειώνουν στὴ δική τους ἀντίληψη. Τοὺς λείπει ἡ τόλμη τῆς πίστεως καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς ἀγάπης. Βασανίζονται καὶ βασανίζονται, προσφέροντες ἀπειλὲς χωρὶς νόημα ἢ φιλοφροσύνες χωρὶς περιεχόμενο. Ἡ παρουσία τοῦ ἑνὸς τρέφει τὴν ὑπαρξὶ τοῦ ἄλλου. Καὶ δὲν σταματᾷ ἡ ταραχὴ τῆς διαμάχης τῶν κατὰ φαντασίαν αὐθεντιῶν».[1] Και κάτι ακόμα από τον όσιο πατέρα Εφραίμ τον Κατουνακιώτη: «Όταν κάποιος Επίσκοπος τον ρώτησε με κάποιον τρίτο για τον Οικουμενισμό, έκανε προσευχή, για να τον πληροφορήσει ο Θεός. ‘Μια δυσωδία με γεύση ξυνή, αλμυρή, πικρή... Να! αυτό ήταν το αποτέλεσμα’, έλεγε με αποτροπιασμό».[2]

Ο χριστιανός πρέπει να είναι τολμηρός, όχι φοβικός. Φοβία ίσον ασθένεια σε κάθε περίπτωση. Και τα αρρωστήματα πρέπει να θεραπεύονται. «Είναι το θάρρος, δεν θέλει τον φόβο ο Χριστός, δεν τονε θέλει τον φόβο» (όσιος Πορφύριος). Πραγματικά δεν κατανοώ τι έχει να φοβηθεί ο Χριστός - Εκκλησία από μια Πανορθόδοξη διάσκεψη - σύνοδο. Και δεν μπορώ να φανταστώ πόσο δυσμενή εικόνα θα δώσει στον κόσμο μια οιαδήποτε αποτυχία ή μη σύγκλησή της.

Από την άλλη, βέβαια, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε και αρκετά στοιχεία που οδηγούν τη σκέψη μας στον αρνητικό χαρακτηρισμό της ως ενός κοσμικού τύπου συνεδρίου. Είναι μερικά πράγματα που μπορεί να προαποφασίστηκαν για λόγους οικονομίας και προσαρμογής στις νέες και ομολογουμένως δύσκολες συνθήκες - ενδεικτικά η άτυπη διαίρεση των Εκκλησιών σε φιλοσλαβικές και φιλοπατριαρχικές - ωστόσο ηχούν παράδοξα στα αυτιά μας με βάση την Ορθόδοξη παράδοση μέχρι σήμερα. Ας αρχίσουμε με την αρχή της αντιπροσώπευσης. Κάθε Εκκλησία μία ψήφος, την οποία θα δώσει ο Προκαθήμενός της ακολουθούμενος από ομάδα 24 Επισκόπων. Πρώτα από όλα θα ήθελα να ρωτήσω για αυτόν τον αριθμό. Από πού προκύπτει; Όλοι εξάπαντος γνωρίζουμε ότι στις Οικουμενικές Συνόδους κάθε Επίσκοπος είχε και μια ψήφο. Απόλυτη ισοτιμία των τοπικών Επισκοπών και των προέδρων τους. Κάθε άλλο εφεύρημα, αν δεν είναι περίεργο, τουλάχιστον δεν πατάει σε καμία γνωστή παράδοση.

Έπειτα, αυτή η αρχή της ομοφωνίας. Μέχρι τώρα ξέραμε ότι στις Συνόδους ισχύει η αρχή της πλειοψηφίας

. Γιατί μια τέτοια αλλαγή; Τι φοβούνται άραγε οι διοργανωτές και την επέβαλαν; Πού είναι η πίστη μας στην πνεύση του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία; Δεν εμπιστευόμαστε μήπως τους Επισκόπους μας, οι οποίοι εκπροσωπούν το φρόνημα ολόκληρων εκκλησιαστικών κοινοτήτων; Η ισοτιμία τους και η ικανότητά τους με τον τρόπο αυτό δεν αμφισβητείται ευθέως; Και δεν είναι απαράδεκτο αυτό;

Μερικοί εδώ θα επικαλεστούν ίσως τους λόγους *οικονομίας*, ευελιξίας δηλαδή στον τρόπο και στον χρόνο λήψης των αποφάσεων. Μα στην αρχαιότητα που συνέρχονταν όλοι οι Επίσκοποι με τις τότε δυσχέρειες στην επικοινωνία, στις μετακινήσεις και στην τεχνολογία, δεν έρχεται αυτό το γεγονός σε οξεία αντίφαση με τα δεδομένα της σύγχρονης πραγματικότητας, που διευκολύνουν σε τεράστιο βαθμό θέματα οργάνωσης; Ηλίου φαεινότερο.

Άλλωστε έχουμε και ακόμα ένα πρόβλημα. Εκείνο των προσυμφωνημένων αποφάσεων. Φαίνεται ότι τα κείμενα των προσυνοδικών διασκέψεων εξασφαλίζουν αυτήν ακριβώς την αρχή της ομοφωνίας. Μιλάμε δηλαδή για κάτι στημένο; Πού η ελευθερία και η δυνατότητα έκφρασης ενός εκάστου; Και αν προκύψει κάποια διαφωνία σοβαρή ή ένα άλλο θέμα, θα αποκλειστεί, διότι δεν περιλαμβάνεται στην ατζέντα; Μήπως στην τελική όλα αυτά παραπέμπουν σε κοσμικού τύπου συνέδρια; Η απορία δεν είναι μάλλον τόσο αβάσιμη... Για αυτά και για αρκετά άλλα, άλλωστε, ουκ ολίγοι δυσπιστούν ή διαφωνούν με τη σύγκλησή της και αρκετοί Επίσκοποι έχουν προαναγγείλει μάλιστα τη ρήξη τους με τις αποφάσεις της. Ούτε και αυτό φυσικά είναι σωστό. Πολλοί θεωρούν *a priori* οικουμενιστικό τον χαρακτήρα και τη σύνθεση της Συνόδου, όπως προείπαμε. Αλλά και αυτό φαίνεται ότι αγγίζει λιγάκι το άλλο άκρο, του ζηλωτισμού δηλαδή. Και εύκολα σε αυτόν πέφτουν θύματα οι ευσεβέστεροι λαϊκοί και κληρικοί.

Εμείς εδώ θα προσπαθήσουμε να σταθούμε πάνω από τις όποιες ατέλειες και ελλείψεις. Θα αποδεχτούμε και την αρχή της αντιπροσώπευσης και θα δούμε καλόπιστα τις προσυνοδικές διασκέψεις ως προεργασία και όχι ως στήσιμο προειλημμένων αποφάσεων. Εξάλλου δεν είναι κακό να γίνονται προετοιμασίες για μια σύνοδο και αυτό υποστηρίζεται από την εκκλησιαστική ιστορία. Εκείνο που προέχει είναι να συναχθούν επιτέλους σε πνεύμα ενότητας οι απανταχού Ορθόδοξοι. Στο μέλλον ας ευχηθούμε να διορθωθούν λάθη, όπως η αρχή της ομοφωνίας και η προκείμενη μικρή συμμετοχή Επισκόπων. Προσωπικά, επίσης, θα ήθελα σε μια επόμενη Πανορθόδοξη να οριστεί ακριβέστερα το θέμα του Οικουμενισμού, διότι εύκολα η ετικέτα αυτή σπιλώνει πολλούς που απλά τολμούν να αρθρώσουν θεολογικό λόγο.

Η Εκκλησία δεν είναι μια σχέση δεδομένων στελεχών που έτυχε να βρίσκονται μέσα της κυρίως για φυσικούς λόγους, δηλαδή π.χ. εξαιτίας της γέννησής τους σε

συγκεκριμένη χώρα. Η Εκκλησία είναι και οφείλει να είναι ανοιχτή για όλη την οικουμένη, αφού όλοι οι άνθρωποι ανεξαιρέτως είναι παιδιά του Θεού, ανεξαρτήτως του θρησκευμάτος τους (όσιος Πορφύριος). Στο σημείο αυτό, βέβαια, πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν δικαιολογείται, αν και ευκολύνεται από τους καιρούς, οιοσδήποτε συγκρητιστικός χαρακτήρας. Η Εκκλησία είναι Μία και ταυτίζεται με τις Ορθόδοξες Επισκοπές. Άλλο η μέριμνα και η εκκλησιαστική οικονομία στην επιστροφή των αιρετικών και αλλοθρήσκων και άλλο η οικουμενιστική ισοπέδωση. Να εξηγούμαστε.

Οι καιροί είναι πονηροί και δύσκολοι. Ας προσπαθούμε να κρατηθούμε στη μέση και βασιλική οδό της *διάκρισης*, διότι, κατά το Γεροντικό, τα άκρα είναι του διαβόλου. Θα κλείσω και πάλι με τον μεγάλο Εφραίμ τον Κατουνακιώτη (+1999) και ο καθένας ας τοποθετηθεί κατά συνείδηση ως προς την μέλλουσα Πανορθόδοξη: «Λέω: το χώρισμα, το σχίσμα εύκολα γίνεται, η ένωση είναι δύσκολος. Γέροντα, λέω, εγώ δεν παρακολουθώ τέτοια πράγματα, κοιτάω το κομποσχοινάκι μου, να πω την αλήθεια. Τι κάνουν οι Εκκλησίες, η Κοινότης, άλλοι μου τα λένε, ούτε ερευνώ να μάθω. Λέω: Γέροντα, είδες τι έκαναν οι Ρώσοι; Παρέδωσαν τα μυστήρια στους Καθολικούς και οι Καθολικοί στους Ρώσους. Η Εκκλησία τι τους έκανε, τους έδιωξε; Όχι. Υπομονή. Τώρα οι Ρώσοι, να με συγχωρέσετε, σφάλμα έχουνε κάνει. Έτσι κυβερνάται η Εκκλησία. Ναι, η Εκκλησία είναι Εκκλησία! Σε χωρίζω, ναι, αλλά να γίνει η ένωση δύσκολα είναι. Ανέκαθεν, πάτερ, η Εκκλησία είναι Μάνα και κάνει και επιείκεια, κάνει και συγκατάβαση, κάνει και πως δεν βλέπει, κάνει πως δεν ακούει, να μη γίνει σχίσμα! Όχι. Και ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος που πήγε εξορία, οι άλλοι Δεσποτάδες ρωτούσαν. Όχι, λέει, να συλλειτουργήσετε, να μη γίνει σχίσμα, προς Θεού!»[\[3\]](#)

[1]<http://alopsis.gr/%CE%B5%CE%BE-%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BC%CE%AE%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%AC%CE%BB%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BD%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BF%CF%81%CE%B8/>

[2] *Γέροντας Εφραίμ Κατουνακιώτης*, εκδ. Ησυχαστηρίου «Άγιος Εφραίμ», Κατουνάκια, Άγιο Όρος, 2000, σελ. 144.

[3] Ό.π. σσ. 212-213.